

**II Jornada sobre traducció i interpretació als serveis
públics: formació anàlisi i reflexió
20 de maig de 2011**

L'interpret a l'àmbit sociosanitari: Qüestions de rol i dilemes ètics

**Mireia Vargas Urpi
Grup Miras, Grup Inter-Asia
Departament de Traducció i d'Interpretació**

Índex

1. Àmbits d'actuació
2. Definició del rol de l'intèrpret
3. Codi deontològic
4. Anàlisi de casos concrets
5. Dilemes ètics – debat
6. Què ens pot aportar la formació?
7. Reflexions finals

1. Àmbits d'actuació

1.1 Interpretació en l'àmbit sanitari:

- Hospitals, CAPs, centres de salut mental...

- Interpretació entre professionals sanitaris i pacients ingressats o en consultes puntuals
- Interpretació, també, a les famílies dels pacients

1. Àmbits d'actuació

1.1 Interpretació en l'àmbit sanitari:

- Medicina general o consultes externes
- Consulta, diagnosi i tractament de malalties cròniques i/o terminals
- Ginecologia i obstetrícia (PASSIR)

- Pediatria
- Salut mental
- Urgències
- ... i més!

1. Àmbits d'actuació

1.2 Interpretació en l'àmbit social:

- Serveis socials, Oficines d'Atenció al Ciutadà (OAC), Oficines municipals d'escolarització, Oficines d'atenció al consumidor, EAIA, DGAIA

- Tràmits per a la sol·licitud d'ajudes d'assistència social
- Tràmits per a la regularització de la situació, assessorament legal, etc.

1. Àmbits d'actuació

1.2 Interpretació en l'àmbit social:

- Gestions: empadronament, permisos, etc.
- Assessoraments:
  - En cas de violència a la llar
  - Nens i joves en situació de risc
  - Per sol·licitar un advocat d'ofici
- Seguiment de casos
- ... i més!

1. Àmbits d'actuació

1.3 Interpretació en l'àmbit educatiu:

Centres d'educació infantil i primària (CEIP)
Instituts d'educació secundària (IES), centres
d'educació especial... (públics o
concertats)

- Amb el tutor o la tutora
- Amb el tutor o la tutora de l'aula d'acollida
- Amb professionals de l'EAP
- Amb la direcció de l'escola...

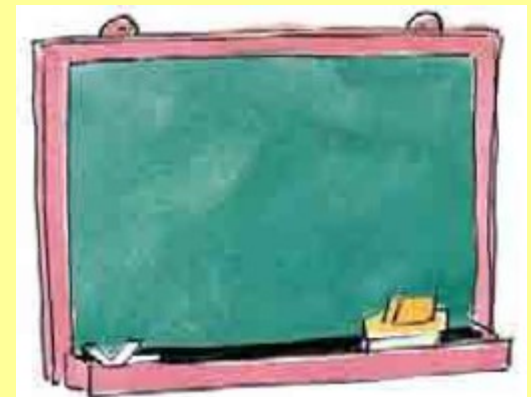

1. Àmbits d'actuació

1.3 Interpretació en l'àmbit educatiu:

- Matriculació
- Entrevistes entre professorat i pares i mares:
  - A principis de curs – funcionament escola
  - Al llarg del curs – de seguiment
  - A finals de curs – d'avaluació i/o orientació
- Detecció de diferents tipus de problemàtiques a l'escola:
  - Trastorns d'aprenentatge
  - Penúria econòmica
  - Maltractament a la llar...

1. Àmbits d'actuació

Característiques de l'àmbit sociosanitari:

- Diversitat temàtica i terminològica
- Treball amb professionals de perfils molt diversos
- Situacions que poden comportar nivells d'estrès molt diversos
- Intervencions puntuals o seguiment de casos
- Transversalitat entre els àmbits
- Grau de proximitat a l'usuari relativament alt

2. Rol de l'interpret

Normalment, s'estableix la dicotomia entre:

Intèrpret o “conducte”: la funció de l'interpret és la de traduir, és a dir, traslladar un missatge expressat en una llengua a una altra llengua.

Mediador intercultural: quan intervé amb pròpia per oferir la seva pròpia visió o iniciativa poder superar barreres cultural

3. Codi deontològic

- ★ Precisió
- ★ Imparcialitat
- ★ Facilitador/a de codis culturals
- ★ Confidencialitat
- ★ Professionalitat
- ★ Actitud
- ★ Disponibilitat
- ★ Competència
- ★ Compensació
- ★ Integritat

(Ugarte i Perramon, 2004)

4. Anàlisi de casos

CAS 1: La comunicació en l'àmbit sanitari

DRET A LA INFORMACIÓ:

Les persones tenen dret a conèixer tota la informació obtinguda respecte a la seva salut. Això no obstant, s'ha de respectar la voluntat d'una persona de no ser informada.

4. Anàlisi de casos

CAS 1: La comunicació en l'àmbit sanitari

La informació ha de formar part de totes les actuacions assistencials, ha de donar-se de forma comprensible, ser verídica i adequada a les necessitats i requeriments del pacient, per tal d'ajudar-lo a prendre decisions de forma autònoma.

4. Anàlisi de casos

CAS 1: La interpretació en l'àmbit sanitari

La consulta mèdica – objectius:

- 1) Elaborar una diagnosi
- 2) Proposar un tractament
- 3) Convèncer el pacient de la validesa del diagnòstic i del tractament

La relació metge-pacient és essencial i fonamental per a la prestació d'assistència sanitària d'alta qualitat

4. Anàlisi de casos

CAS 1: La interpretació en l'àmbit sanitari

Mentre el doctor acaba d'atendre una consulta, la intèrpret i la pacient l'esperen a la consulta del costat. Quan el doctor entra, la intèrpret el saluda amb aquestes paraules:

Intèrpret: Doctor, ja he fet descalçar a la pacient. Diu que últimament li fa bastant de mal el peu dret, sobretot el dit gros. [A la pacient] *Ahora el doctor se lo mirará.* [Al doctor] Veu? Aquí ho té una mica inflat...

4. Anàlisi de casos

CAS 1: La interpretació en l'àmbit sanitari

- Què us sembla l'actuació de la intèrpret?
- Per què creieu que adopta aquest paper?
- Quins avantatges i quins inconvenients pot tenir aquest tipus d'interpretació?

4. Anàlisi de casos

CAS 1: La interpretació en l'àmbit sanitari

La intèrpret, conscient que el “temps és or” per als metges, aprofita l'estona d'espera amb la pacient per fer-li preguntes, seleccionar la informació que creu més rellevant i presentar-la directament al metge, però...

4. Anàlisi de casos

CAS 1: La interpretació en l'àmbit sanitari

... sense adonar-se'n, assumeix el rol del metge, amb les conseqüències negatives que això comporta:

- a) impedeix que la pacient i el metge puguin establir la relació metge-pacient
- b) filtra la informació que ella creu rellevant, ometent potser detalls importants per a l'historial clínic

4. Anàlisi de casos

CAS 2: La interpretació en l'àmbit social

Un treballador social explica a una usuària com ha de sol·licitar la renda mínima d'inserció...

4. Anàlisi de casos

“ Hi tenen dret totes les famílies amb fills menors de 3 anys, les famílies nombroses, o les famílies monoparentals. Per tant, en el teu cas, la pots sol·licitar fins que el teu fill tingui tres anys. Has de fer la sol·licitud a l'Oficina d'Atenció al Ciutadà, que és a la planta baixa de l'ajuntament, al telèfon 012 o al telèfon 902 01 23 45 i llavors t'enviaran el full de sol·licitud a casa i un full d'instruccions que explica com fer la confirmació de la prestació econòmica.”

[El treballador escriu l'adreça de l'OAC i els telèfons en un paper, amb lletra lligada]

4. Anàlisi de casos

CAS 2: La interpretació en l'àmbit social

En aquest cas, n'hi hauria prou amb la interpretació estricta del missatge?

4. Anàlisi de casos

CAS 3: La interpretació en l'àmbit educatiu

Tutora: Com es porta, el nen, a casa?

Intèrpret: ¿Se porta bien, el niño, en casa?

Mare: Bueno, es un poco movido, y a veces se enfada si no se hace lo que él dice, pero es buen niño.

Intèrpret: ¿Pero si lo avisas, hace caso?

Mare: Sí, sí...

Intèrpret: Diu que és una mica mogut i que sempre vol que es faci el que ell diu, però que si l'avisen, llavors ja fa més cas.

5. Dilemes ètics

La majoria de dilemes ètics sorgeixen quan l'intendent sent la necessitat d'intervenir en la conversa com a participant. Per què?

1. Per millorar la comunicació
2. Perquè s'estableixen converses monolingües
3. Per les limitacions del context institucional
4. Perquè els participants tenen unes expectatives equivocades del rol de l'intendent

5. Dilemes ètics

Dilema 1: Com millorem la comunicació?

Després d'explicar el procediment de l'amniocentesi a una dona embarassada, el ginecòleg li diu:

Doctor: Bé, jo no puc prendre la decisió per tu, això ho has de dir tu.

L'intèrpret tradueix aquesta frase, però veu que la dona preguntaria alguna cosa més, però no s'hi atreveix...

5. Dilemes ètics

Dilema 2: Converses monolingües

En una reunió amb la mare, la treballadora social i la psicòloga de l'EAIÀ discuteixen quines mesures prendre en el cas de dos germans en situació de risc. La mare, exclosa de la conversa, les escolta sense entendre res, i us mira amb cara preocupada.

5. Dilemes ètics

Dilema 3: Pel context institucional...

A l'espera d'una consulta, el pacient us explica que no s'està prenent els medicaments que li havien receptat, però un cop dins, veieu que no ho diu al metge...

5. Dilemes ètics

Dilema 4: Per diferents expectatives en el rol de l'interpret...

Doctor: Mentre vaig a buscar les radiografies, li pots traduir aquest consentiment informat i demanar-li que el signi?

6. Què ens pot aportar la formació?

6. Què ens pot aportar la formació?

La formació ens pot ajudar en molts aspectes:

1. Entendre millor el funcionament del sistema sanitari per tal de poder-lo explicar als usuaris
2. Conèixer una mica millor el discurs mèdic:
llenguatge, terminologia, maneres d'apropar-se als pacients i d'establir la relació metge-pacient

6. Què ens pot aportar la formació?

3. Conèixer millor els contextos en què es pot desenvolupar una entrevista als serveis socials i el vocabulari que s'hi utilitza
4. Entendre els objectius d'una entrevista a l'entorn escolar
5. Ampliar el vocabulari sobre temes concrets
6. Conèixer estratègies i recursos per preparar les interpretacions

6. Què ens pot aportar la formació?

A través de les tècniques d'interpretació:

7. Millorar la nostra capacitat de concentració i de memòria
8. Conèixer estratègies com la presa de notes o el xiuxiueig

6. Què ens pot aportar la formació?

A través dels debats a classe:

9. Entendre millor el rol de l'intendent als diferents àmbits
10. Compartir experiències, madurar i estar més preparats per als dilemes ètics que sempre sortiran

6. Què ens pot aportar la formació?

En definitiva, més eines per al treball en equip

7. Bibliografía

Alexander Bischoff, Louis Loutan i
Sofía García Beyaert (2010).

**En Otras Palabras.
Guía para la consulta
médica intercultural.**

<http://www.universaldocor.com/EnOtrasPalabras/>

7. Bibliografía

**Mediación intercultural
en el ámbito de la salud.**

(Obra Social Fundació La Caixa)

7. Bibliografia

Articles i llibres acadèmics:

Angelelli, Claudia (2004). *Medical Interpreting and Cross-Cultural communication*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bolden, Galina (2000). Toward Understanding Practices of Medical Interpreting: Interpreters' Involvement in History Taking. A: *Discourse Studies*, 2, p. 387-419.

Davidson, Brad (2000). The interpreter as institutional gatekeeper: The social-linguistic role of interpreters in Spanish-English medical discourse. A: *Journal of Sociolinguistics*, 4, n. 3, p. 379-405.

Hsieh, Elaine (2006). Conflicts in how interpreters manage their roles in provider-patient interactions. A: *Social Science and Medicine*, 63, p. 721-730.

Leanza, Yvan (2006). Roles of community interpreters in pediatrics as seen by interpreters, physicians and researchers. A: *Interpreting*, 7, n. 2, p. 167-192.

GRÀCIES!

<http://grupsderecerca.uab.cat/miras/>

mireia.vargas@uab.cat